

УДК 37.018.43:378.4

**IMPLEMENTATION FEATURES OF DISTANCE LEARNING IN
HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ
НАВЧАННЯ У ВНЗ**

Lukianova Yu.M. / Лук'янова Ю.М.

ORCID 0000-0002-8745-072X

Викладач кафедри іноземних мов / Lecturer of Foreign language chair

Сумський національний аграрний університет

Sumy national agrarian university

Анотація. У статті розкриваються особливості впровадження дистанційного навчання студентів. У центрі уваги його реалізується проблемно-пошукові, творчі методи організації викладача та студента. Зазначено, що дистанційне навчання має і свої особливості: гнучкість, модульність, паралельність, асинхронність, охоплення, рентабельність.

Ключові слова: дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, традиційне навчання, методи, комп'ютерне навчання.

Вступ. Сучасному світу притаманний стан постійних системних глобальних змін. Зростає роль інформаційних комунікацій, продуктів і послуг у суспільно-економічному і культурному житті людини.

Учені багатьох країн стверджують, що однією з найважливіших умов функціонування системи освіти майбутнього є створення єдиного освітнього та інформаційного простору на основі педагогічних та інформаційних технологій.

Одним із наслідків інформатизації суспільства та постійного зниження вартості послуг на використання глобальної мережі Internet стало суттєве поглиблення процесів упровадження інформаційних технологій в освітню практику [6]. В результаті виникла досить перспективна, орієнтована на

індивідуалізацію нова форма освітнього процесу - дистанційне навчання. Це дає змогу зменшити навантаження на державний бюджет з одного боку, а з іншого – полегшує отримання освіти представникам соціально уражених верств населення а також особам з особливими потребами.

В умовах світової фінансової кризи, скорочення витрат і підвищення ефективності навчання стає однією з найважливіших завдань навчальних центрів і університетів [3]. Вже сьогодні дедалі більше людей навчаються та працюють дистанційно, з часом така тенденція буде тільки поширюватись. Тому сьогодні особливої актуальності набуває питання повноцінного впровадження дистанційної форми освіти в системі ВНЗ.

Значних зусиль до формування системи дистанційного навчання доклали вчені С. Батишев, О. Кірсанов, Ч. Куписевич, І. Огородніков, О. Пехота, Л. Романишина, П. Сікорський, І. Харламов; психологи Б. Ананьєв, Г. Балл, В. Виготський, М. Данилов та інші.

Метою даної статті є дослідження особливостей впровадження дистанційної освіти та розкриття перспектив дистанційного навчання студентів у ВНЗ.

Основний текст. Історично дистанційне навчання виникло у 1840 році, коли Ісаак Пітман запропонував навчання через поштовий зв'язок для студентів Англії [4].

Інтенсивний розвиток дистанційної освіти в Європі і Америці розпочався в 70-і роки. В Україні дистанційна форма освіти запроваджується з 2000 року і регулюється Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні і Положенням про дистанційну освіту МОН України. Саме в цьому документі наведено визначення поняття «дистанційне навчання» - це індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Головною метою створення системи дистанційної освіти є забезпечення загальнонаціонального доступу до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж і створення умов для реалізації громадянами своїх прав на освіту.

Дистанційне навчання забезпечує можливість навчатися тоді, коли зручно студенту, у тому темпі, що він сам обирає (в рамках установлених строків проведення курсів), в тому місці де він перебуває (не має потреби витратити час на дорогу до ВНЗ, для здачі поточних, а іноді і підсумкових контролів). Тому до контингенту потенційних студентів можна віднести тих, хто часто перебуває у відрядженнях, військовослужбовців, територіально віддалених слухачів, жінок, що перебувають у декретній відпустці, людей з фізичними вадами, тих, хто поєднує навчання й роботу, співробітників, що підвищують свою кваліфікацію [1].

Варто зазначити, що дистанційне навчання в сучасному світі здійснюється за допомогою різноманітних технологій. Але найчастіше для підтримки дистанційної освіти використовуються технології трьох видів: кейс-технологій, телевізійно-супутникових та мережевих.

Хоча в процесі дистанційного навчання використовуються всі вищезазвані технології в різних пропорціях, проте, останнім часом, мережеві технології поступово витісняють інші. Це пояснюється багатьма факторами. Перш за все, оперативністю, простотою, порівняною дешевизною тощо.

Вивчення досвіду впровадження дистанційної форми навчання в системи освіти різних країн дозволило виділити основні мотиваційні причини, що спонукають навчальні заклади до організації системи дистанційного навчання: поліпшення якості навчання; переваги нових педагогічних технологій; зростаючий попит на нову форму навчання; отримання доходів; можливість постійної взаємодії викладачів і студентів; необхідність виживання в інформаційному суспільстві; можливість скорочення витрат на реорганізацію освіти [5, с.57].

Практика свідчить, що для держави дистанційна освіта достатньо недорога форма навчання. Середня оцінка світових освітніх систем показує, що дистанційне навчання обходиться на 50% дешевше за традиційні форми. Аналіз діяльності центрів дистанційного навчання показав, що витрати на підготовку фахівця, використовуючи дистанційні технології, складають приблизно 60% від витрат на підготовку фахівців за денною формою.

Проблема фінансування дистанційної освіти є першочерговою для її організації та функціонування, й кожна країна має власний досвід щодо вирішення цієї проблеми. Уряди багатьох країн оголосили дистанційну освіту пріоритетним напрямом і регулярно виділяють на її розвиток значні фінансові ресурси. Тож основним джерелом фінансування європейських закладів дистанційного навчання залишається держава, а в Україні, нажаль, коштів для розвитку дистанційної освіти суттєво не вистачає.

Впровадження повноцінного дистанційного навчання в Україні гальмується багатьма чинниками. Це пояснюється слабким проробленням методологічних та психолого-педагогічних особливостей дистанційної освіти, дуже високими вимогами до «віртуального» викладача, який крім звичайних знань має вміння користуватися засобами інформаційних і комунікаційних технологій. За результатами Internet-опитування – “Дистанційна освіта сьогодні” проведеного інформаційно-освітнім порталом ТДО можна виділити найважливіші проблеми, що безпосередньо відбиваються на методології та якості дистанційної підготовки [2]: 1) недосконалість, а то і відсутність нормативно-правового і організаційно-методичного забезпечення; 2) недостатня кваліфікація викладачів та проблема їх підготовки й перепідготовки; 3) надмірний бюрократизм дистанційного навчання; 4) фінансування розробки дистанційних технологій, оновлення комп’ютерної техніки та матеріальної бази, забезпечення доступу до Internet мережі викладачів; 5) інформованості населення про дистанційне навчання; 6) відсутність у деяких потенційних студентів, що проживають у сільських

населених пунктах, відповідного технічного оснащення та можливості доступу до мережі Інтернет.

Щоб вирішити проблему якості освітніх послуг, що отримують студенти дистанційної форми навчання, викладачі мають розвивати і впроваджувати інформаційні технології, які сприяють розвитку дистанційної освіти. Дистанційне навчання в університеті дає студентам можливість цілодобового доступу до навчальних матеріалів, постійну підтримку й консультації викладачів та методистів, on-line відеолекції, віртуальні тренажери та інші технологічні рішення для забезпечення ефективного процесу навчання.

Дистанційне навчання у світовій практиці одна з усталених форм навчання. Це найбільш демократична форма навчання, що дозволяє отримати освіту широким верствам суспільства. Методи дистанційного навчання застосовуються у ВНЗ, в шкільній освіті, системі підвищення кваліфікації вчителів, в системі підготовки управлінських кадрів.

Висновки та пропозиції. Підводячи підсумок сказаному, незважаючи на всі негативні сторони дистанційної освіти, хочеться висловити надію на впровадження існуючих інформаційних технологій у навчальний процес ВНЗ та розвиток нових технологій більш досконаліх за формою і адаптованих до українських умов. Перспективу системи дистанційного навчання в Україні складає впровадження в освітній процес комп'ютерної і аудіо- візуальної техніки. В даний час проблему дистанційної освіти розробляють практично всі вузи на території України.

Література:

1. Ахмад І.М. (2011) Навчання в дистанційній і змішаній формі студентів ВНЗ. Вилучено з <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1067>.
2. Воронкин А.С. (2011) Предварительные итоги опроса «Дистанционное образование сегодня». Вилучено з <http://tdo.at.ua/news/do/2011-06-23-36>.
3. Воронкин О.С. (2009) Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем вищих навчальних закладів

України. Вилучено з <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.

4. Дистанційна вища освіта в Європі: виші, ціни, процес навчання. Вилучено з http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/groshi_rodini/statti.

5. Кудрявцева С.П. (2005) Міжнародна інформація: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово».

6. Маркозов Д.О. (2009) Дистанційне навчання як інноваційна форма освіти. Вилучено з http://www.rusnauka.com/24_PNR_2009/Pedagogica/50819.doc.htm.

References:

1. Axmad I.M. (2011) Navchannya v dy`stancijnij i zmishanij formi studentiv VNZ. Available at: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1067>.

2. Voronky`n A.S. (2011) Predvary`tel`nye y`togu` oprosa «Dy`stancy`onnoe obrazovany`e segodnya». Available at: <http://tdo.at.ua/news/do/2011-06-23-36>.

3. Voronkin O.S. (2009) Organizaciya dy`stancijny`x tehnologij navchannya na osnovi komp'yuterny`x informacijny`x sy`stem vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv Ukrayiny`. Available at: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.

4. Dy`stancijna vy`shha osvita v Yevropi: vy`shi, ciny`, proces navchannya. Available at: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/groshi_rodini/statti.

5. Kudryavceva S.P. (2005) Mizhnarodna informaciya: navchal`ny`j posibny`k. Ky`yiv: Vy`davny`chy`j Dim «Slovo».

6. Markozov D.O. (2009) Dy`stancijne navchannya yak innovacijna forma osvity`. Available at: http://www.rusnauka.com/24_PNR_2009/Pedagogica/50819.doc.htm.

Abstract. *The features of introduction of distance learning of students are revealed in the article. It focuses on the problem-seeking, creative methods of organizing the lecturer and the student. It is noted that distance learning has its own peculiarities: flexibility, modularity, parallelism, asynchrony, coverage, profitability.*

Keywords: *distance learning, information and communication technologies, traditional education, methods, computer training.*

Стаття відправлена: 6.05.20

©Лук'янова Ю. М.